

EK

**RİSKİN ERKEN SAPTANMASI SİSTEMİ VE KOMİTESİ
HAKKINDA DENETÇİ RAPORUNA İLİŞKİN
ESASLAR**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Dayanak, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Esasların amacı; yönetim kurulunun şirketi tehdit eden veya edebilecek nitelikteki riskleri zamanında teşhis edebilmek ve risk yönetimini gerçekleştirebilmek için 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun (TTK) 378 inci maddesinde öngörülen sistemi ve yetkili komiteyi kurup kurmadığını, böyle bir sistem varsa bunun yapısı ile komitenin uygulamalarını açıklayan ve değerlendiren denetçi raporunun esaslarını belirlemektir.

Dayanak

MADDE 2 - (1) Bu Esaslar, TTK'nın 398 inci maddesinin dördüncü fıkrası ile 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

Kapsam

MADDE 3 - (1) Bu Esaslar; TTK'nın 378 inci maddesi uyarınca kurulması gereken riskin erken saptanması ve yönetimi sistemi ve ilgili komiteye ilişkin olarak denetçinin, TTK'nın 398 inci maddesi çerçevesindeki sorumluluklarını düzenler.

(2) Riskin erken saptanması komitesi tarafından risklere karşı gösterilen çarelerin yerindeliği ve riskler karşısında yönetim tarafından yapılan uygulamalar denetimin kapsamında değildir.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Esaslarda geçen;

a) Komite: TTK'nın 378 inci maddesi uyarınca yönetim kurulu tarafından kurulan riskin erken saptanması komitesidir.

b) Risk: Şirketin varlığını, gelişmesini ve sürekliliğini tehdit edebilecek gelişmelerin ortaya çıkma ihtimalidir.

c) Risk saptama faaliyetleri: TTK'nın 378 inci maddesi kapsamında, riskin teşhisi, analiz edilmesi, bildirilmesi ve riskin erken saptanması sistemi çerçevesinde gerekli görev ve sorumlulukların dağıtılması ve riskin erken saptanması komitesinin raporlama faaliyetleridir.

ç) Sistem: TTK'nın 378 inci maddesi uyarınca yönetim kurulu tarafından kurulan riskin erken saptanması ve yönetimi sistemidir.

Bu Esaslarda geçen "denetim" ibaresi, TTK kapsamında riskin erken saptanması sistemi ve komitesinin denetimini ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Denetçinin Amacı ve Denetimin Planlanması

Denetçinin Amacı

MADDE 5 – (1) Bu Esaslar kapsamında denetçinin amacı, TTK'nın 378 inci maddesi uyarınca riskin erken saptanması sistemi ve komitesini kurması gereken şirketlerde, söz konusu sistem ve komitenin anılan madde çerçevesinde işleyip işlemediği hakkında denetim yapmaktır.

(2) Riskin erken saptanması ve yönetimi sistemine yönelik bir değerlendirmenin doğasından kaynaklanan kısıtlamalar sebebiyle denetçinin, yaptığı denetim çerçevesinde, sistem tarafından bütün risklerin doğru bir şekilde tespit edilip edilmediğini ortaya koyma imkânı bulunmamaktadır.

(3) Denetçi denetimini, TTK'ya, Kurum tarafından yayımlanan bu Esaslara ve Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallara uygun olarak yürütür.

Denetimin Planlanması¹

MADDE 6 – (1) Denetçi, denetimi etkin olarak yürütecek şekilde planlar. Plan, denetimin kapsamına, zamanlamasına ve yürütülmesine yönelik genel bir strateji geliştirilmesini ve uygulanacak kanıt toplama prosedürlerinin yapısı, zamanlaması ve kapsamına ilişkin detaylı bir yaklaşım oluşturulmasını içerir.

(2) Denetimin planlanması kapsamında, iç kontrol de dâhil olmak üzere denetlenen şirket ile şirketin yasal ve ekonomik çevresi hakkında denetçi tarafından edinilen bilgiler², yönetim tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetlerinin değerlendirilmesi açısından büyük önem taşır ve denetimin planlanması aşamasında ön şart niteliğindedir.

(3) Denetimin planlanmasının ön şartlarından bir diğeri, denetlenen şirket tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetlerinin denetçi tarafından yeterli şekilde anlaşılmasıdır. Bu ön şart, yönetimin riski kontrol etmek için geliştirdiği temel yaklaşım ile yönetim ve ilgili personelin risk farkındalığı hakkında denetçi tarafından genel bir bakış açısı edinilmesini gerektirir. Personelin sistem kapsamındaki görevlerini anlamasına yardımcı olmak ve tüm yetki seviyelerindeki riski teşhis etmenin, analiz etmenin ve bu konuda iletişim kurmanın önemini açığa kavuşturmak için yönetim tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetleri değerlendirilir. Risk farkındalığını değerlendirmek için denetçi, şirketin iç kontrolünü incelerken edindiği bulguları da dikkate alabilir.

(4) Denetçi, denetlenen şirket tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetlerini belgelendiren kayıtların mevcut olup olmadığını ve söz konusu kayıtların denetimin amaçları açısından uygun olup olmadığını değerlendirir. Kayıtların bulunmaması veya yetersiz olması durumunda denetçi, denetim prosedürlerini uygulamaya başlamadan önce söz konusu kayıtları hazırlaması için şirkete süre tanır.

¹ BDS 300 "Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminin Planlanması" denetimin planlanması konusunda denetçiye rehberlik sağlayabilir.

² Söz konusu bilgiler genellikle şirketin finansal tablolarının bağımsız denetimi sırasında büyük ölçüde edinilmektedir. Bu bağlamda, BDS 315 "İşletme ve Çevresini Tanımak Suretiyle 'Önemli Yanlılık' Risklerinin Belirlenmesi" konuyla ilgili rehberlik sağlayabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Denetimin Yürütülmesi

Denetlenen şirket tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetlerinin belirlenmesi

MADDE 7 – (1) Denetimin yürütülmesi kapsamında denetçi ilk olarak, açık bir biçimde yanlış olmadıkça, TTK'nın 378 inci maddesi uyarınca gerçekleştirilen risk saptama faaliyetlerine ilişkin şirket tarafından hazırlanan kayıtlara dayanarak, söz konusu faaliyetleri belirler.

(2) Denetim prosedürlerinin başlangıcında yeterli belgelendirmenin bulunmadığının belirlenmesi durumunda denetçi, şirket tarafından gerçekleştirilen faaliyetleri gözlem ve sorgulama gibi prosedürler yoluyla kaydeder.

Denetlenen şirket tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetlerinin yeterliliğinin değerlendirilmesi

MADDE 8 – (1) Denetçi, şirket tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetlerinin TTK'nın 378 inci maddesindeki gereklilikleri karşılamak için yeterli olup olmadığını değerlendirir. Bu kapsamda, şirketin varlığını, gelişmesini ve sürekliliğini tehdit edebilecek muhtemel risklerin zamanında teşhisi, analizi ve ilgili birimlere bildirimlerin (komite tarafından yönetim kuruluna yapılan raporlamalar dâhil), yönetimin bu risklere uygun bir karşılık vermesine imkân sağlayacak şekilde zamanında yapılıp yapılmadığı belirlenir. Ayrıca denetçi; komitenin, risk saptama faaliyetlerine uygunluğu sağlamaya yönelik izleme fonksiyonunu icra edip etmediğini de değerlendirir.

(2) Denetçi bu değerlendirme çerçevesinde öncelikle, finansal tabloların bağımsız denetimi ve yaptığı bu denetim sırasında edindiği bilgilere dayanarak farkına vardığı önemli risklerin sistem tarafından teşhis edilip edilmediğini dikkate alır. Değerlendirme aynı zamanda, teşhis edilmiş risklerle bunlara karşılık olarak önerilen çarelerin komite tarafından zamanında raporlanıp raporlanmadığını da içerir.

(3) Şirket tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetleri, denetlenen yıl boyunca sürekli olarak uygulanıp uygulanmadıkları açısından incelenir.

(4) Şirket tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetlerinin yeterliliğinin belirlenmesinde; tetkik (örneğin, şirket kontrollerinin incelenmesi) prosedürünün yanı sıra sorgulama ve gözlem prosedürleri kullanılabilir.

(5) Denetçi, şirket tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetlerinin yeterliliğine yönelik değerlendirme yaparken bir uzmandan faydalanabilir.³ Bu durumda denetçi, uzman tarafından yapılan çalışmanın denetimin amaçları kapsamında uygun olup olmadığını değerlendirir.

³ BDS 620 "Uzman Çalışmalarının Kullanılması", uzman çalışmalarının kullanılması konusunda rehberlik sağlayabilir.

Denetimin Belgelendirilmesi

MADDE 9 – (1) Denetçi, denetimin planlanması ve yürütülmesi sırasında uyguladığı denetim prosedürleri ve sonuçları ile denetimin nihai sonucunu çalışma kâğıtlarına dâhil eder.⁴

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Denetimin Raporlanması**

Raporlama

MADDE 10 – (1) TTK'nın 402 nci maddesinin altıncı fıkrası uyarınca denetçi, bağımsız denetim çerçevesinde, sisteme yönelik değerlendirmesinin sonucunu ayrı bir raporda yönetim kuruluna sunar. TTK'nın 378 inci maddesi uyarınca yönetim tarafından gerçekleştirilen risk saptama faaliyetlerinde eksiklik bulunmasının, finansal tablolara ilişkin bağımsız denetçi görüşü üzerinde etkisi yoktur.

(2) Denetçi, sistemin şirketin varlığını, gelişmesini ve sürekliliğini tehdit edebilecek gelişmeleri önceden saptamak için yeterli olup olmadığını değerlendirir ve -varsa- yetersiz gördüğü hususlara raporunda yer verir. Denetçi, sistemin iyileştirilmesine yönelik somut önerilere raporunda yer verebilir. Denetlenen şirket tarafından sisteme ilişkin belgelendirmenin yapılmaması durumunda bu husus da raporda ifade edilir.

(3) Denetçinin denetim sonucunda vereceği rapora ilişkin örnekler, Ekte yer almaktadır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Esasların yayımı tarihine kadar yürütülen faaliyetler, bu Esasların hükümleri çerçevesinde yürütülmüş kabul edilir.

Yürürlük

MADDE 11 - (1) Bu Esaslar, 1/1/2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12 - (1) Bu Esasların hükümlerini Kurum Başkanı yürütür.

⁴ BDS 230 “Bağımsız Denetimin Belgelendirilmesi”, çalışma kâğıtlarında yer verilecek hususlara ilişkin olarak denetçiye rehberlik sağlayabilir.

EK: RİSKİN ERKEN SAPTANMASI SİSTEMİ VE KOMİTESİ HAKKINDA DENETÇİ RAPORUNA İLİŞKİN ÖRNEKLER

ÖRNEK 1: Bu örnekte yer alan denetçi raporuyla ilgili durumlar aşağıda gösterilmiştir:

- Denetçi, TTK'nın 398 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, şirketin riskin erken saptanması sistemi ve komitesinin denetimini yapmaktadır.
- Denetçi, yaptığı denetim neticesinde sistem ve komitenin TTK'nın 378 inci maddesi çerçevesinde yeterli olduğu sonucuna varmıştır.

RİSKİN ERKEN SAPTANMASI SİSTEMİ VE KOMİTESİ HAKKINDA DENETÇİ RAPORU

ABC Şirketi Yönetim Kuruluna

ABC Şirketi tarafından kurulan riskin erken saptanması sistemi ve komitesini denetlemiş bulunuyoruz.

Yönetim Kurulunun Sorumluluğu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun (TTK) 378 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca yönetim kurulu, şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlem ve çarelerin uygulanması ile riskin yönetilmesi amacıyla uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür.

Denetçinin Sorumluluğu

Sorumluluğumuz, yaptığımız denetime dayanarak, riskin erken saptanması sistemi ve komitesine ilişkin bir sonuca varmaktır. Yaptığımız denetim, TTK'ya, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan "Riskin Erken Saptanması Sistemi ve Komitesi Hakkında Denetçi Raporuna İlişkin Esaslara" ve etik kurallara uygun olarak yürütülmüştür. Bu Esaslar tarafımızca; şirketin riskin erken saptanması sistemi ve komitesini kurup kurmadığının belirlenmesini, kurulmuşsa sistem ve komitenin TTK'nın 378 inci maddesi çerçevesinde işleyip işlemediğinin değerlendirilmesini gerektirmektedir. Riskin erken saptanması komitesi tarafından risklere karşı gösterilen çarelerin yerindeliği ve riskler karşısında yönetim tarafından yapılan uygulamalar, denetimimizin kapsamında değildir.

Riskin Erken Saptanması Sistemi ve Komitesi Hakkında Bilgi

[Bu bölümde, denetlenen şirkette kurulan riskin erken saptanması sisteminin yapısı ve komitenin uygulamaları başta olmak üzere riskin erken saptanması sistemi hakkında bilgilere yer verilecektir.]

Sonuç

Yürüttüğümüz denetim sonucunda, ABC Şirketinin riskin erken saptanması sistemi ve komitesinin, tüm önemli yönleriyle, TTK'nın 378 inci maddesine çerçevesinde yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÖRNEK 2: Bu örnekte yer alan denetçi raporuyla ilgili durumlar aşağıda gösterilmiştir:

- Denetçi, TTK'nın 398 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, şirketin riskin erken saptanması sisteminin denetimini yapmaktadır.
- Denetçi, yaptığı denetim neticesinde sistem ve komitenin belirli alanlarda eksik olduğu sonucuna ulaşmıştır.

RİSKİN ERKEN SAPTANMASI SİSTEMİ VE KOMİTESİ HAKKINDA DENETÇİ RAPORU

ABC Şirketi Yönetim Kuruluna

ABC Şirketi tarafından kurulan riskin erken saptanması sistemi ve komitesini denetlemiş bulunuyoruz.

Yönetim Kurulunun Sorumluluğu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 378 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca yönetim kurulu, şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlem ve çarelerin uygulanması ile riskin yönetilmesi amacıyla uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür.

Denetçinin Sorumluluğu

Sorumluluğumuz, yaptığımız denetime dayanarak, riskin erken saptanması sistemi ve komitesine ilişkin bir sonuca varmaktır. Yaptığımız denetim, TTK'ya, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan "Riskin Erken Saptanması Sistemi ve Komitesi Hakkında Denetçi Raporuna İlişkin Esaslara" ve etik kurallara uygun olarak yürütülmüştür. Bu Esaslar tarafımızca; şirketin riskin erken saptanması sistemi ve komitesini kurup kurmadığının belirlenmesini, kurulmuşsa sistem ve komitenin TTK'nın 378 inci maddesi çerçevesinde işleyip işlemediğinin değerlendirilmesini gerektirmektedir. Riskin erken saptanması komitesi tarafından risklere karşı gösterilen çarelerin yerindeliği ve riskler karşısında yönetim tarafından yapılan uygulamalar, denetimimizin kapsamında değildir.

Riskin Erken Saptanması Sistemi ve Komitesi Hakkında Bilgi

[Bu bölümde, denetlenen şirkette kurulan riskin erken saptanması sisteminin yapısı ve komitenin uygulamaları başta olmak üzere riskin erken saptanması sistemi hakkında bilgilere yer verilecektir.]

Sonuç

Yürüttüğümüz denetim sonucunda, aşağıdaki paragrafta belirtilen husus/hususlar dışında, ABC Şirketinin riskin erken saptanması sistemi ve komitesinin, tüm önemli yönleriyle, TTK'nın 378 inci maddesi çerçevesinde yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- *[Bu kısımda, denetçinin tespit ettiği eksiklik veya eksikliklere yer verilir. Ancak yapılan değerlendirmeye yönelik detaylı bir gerekçeye veya eksiklik tespit edilen alanların iyileştirilmesine yönelik somut önerilere yer verilmesi gerekli değildir.]*